

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10CoP/14/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2312211802
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 05. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ján Mihal
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2014:2312211802.5

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v právnej veci starostlivosti o maloleté dieťa: J. L., nar. XX. T. XXXX, bytom u matky, zastúpené kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky, dieťa matky: J. F., nar. XX. T. XXXX, t. č. bytom XXX XX U., F. XX a otca: A. L., nar. XX. N. XXXX, bytom XXX XX R. M. F. XXX, o úpravu rodičovských práv a povinností, o návrhu otca na nariadenie predbežného opatrenia, o odvolaniach matky proti uzneseniu Okresného súdu Galanta zo dňa 30. apríla 2013, č. k. 13P/165/2012-188 a uzneseniu Okresného súdu Galanta zo dňa 10. februára 2014, č. k. 13P/165/2012-381, ako aj o odvolaní otca proti uzneseniu Okresného súdu Galanta zo dňa 10. júla 2013, č. k. 13P/165/2012-280 takto

rozhodol:

Odvolačný súd odvolanie proti uzneseniu súdu prvého stupňa zo dňa 30. apríla 2013

o d m i e t a .

Uznesenie súdu prvého stupňa zo dňa 10. februára 2014 v napadnutej časti nariadenia predbežného opatrenia p o t v r d z u j e .

Uznesenie súdu prvého stupňa zo dňa 10. júla 2013 v napadnutej časti týkajúcej sa preddavkovej povinnosti otca r u š í .

odôvodnenie:

Napadnutým uznesením zo dňa 30. apríla 2013, č. k. 13P/165/2012-188 (ďalej tiež len „prvé uznesenie“) súd prvého stupňa nariadil predbežné opatrenie, ktorým maloletú J. L., nar. XX. T. XXXX dočasne, až do právoplatného skončenia konania vo veci samej, zveril do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov, ktorým uložil povinnosť zabezpečovať osobnú starostlivosť o maloletú striedavo v týždňových intervaloch s presným vymedzením počiatku striedavej starostlivosti a jej priebehu (s ďalšou presnou špecifikáciou výroku tak, že ako prvá je v zmysle tohto uznesenia povinná zabezpečiť osobnú starostlivosť matka, a to v období od nedele prvého párneho kalendárneho týždňa, ktorý bude nasledovať po dátume nariadenia predbežného opatrenia. Rodičia si budú maloleté dieťa odovzdávať zakaždým v nedeľu v čase o 14.00 hod. Otec je povinný maloletú prevziať v stanovenom čase v mieste bydliska matky a matka je povinná maloletú prevziať v stanovenom čase v mieste bydliska otca. Každý z rodičov je povinný odovzdať maloletú do osobnej starostlivosti druhého rodiča s jej osobnými vecami a riadne ju pripraviť, a to počnúc dňom nariadenia predbežného opatrenia až do právoplatného skončenia konania vo veci samej). Toto svoje rozhodnutie súd prvého stupňa právne odôvodnil aplikovaním ustanovení § 102 ods. 1, § 75 ods. 1, ods. 6 až 8, § 76 ods. 1 a ods. 4, § 162 ods. 1 a § 167 ods. 2 O. s. p. (Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) a vecne stotožnením sa s návrhom otca na nariadenie predbežného opatrenia zo dňa 17. apríla 2013 (doplneného jeho výpoveďou zo dňa 30. apríla 2013), nakoľko mal z tvrdení obsiahnutých v návrhu ako aj z listinných dôkazov dostatočne osvedčenú potrebu dočasnej úpravy pomerov účastníkov v časti zverenia maloletej do striedavej osobnej

starostlivosti oboch rodičov. V danom prípade bola potrebná dočasná úprava pomerov účastníkov z dôvodu ohrozenia riadneho zdravého sociálneho, fyzického a psychického vývinu maloletej. Matka maloletej totiž bráni styku otca s maloletou, ignoruje ho a odmieta s ním komunikovať, a to napriek tomu, že vo veci je predbežným opatrením zo dňa 19. decembra 2012 dočasne upravený styk s maloletou, ktorý ona nerešpektuje. Ďalším problémom bolo a v súčasnosti aj je, že matka dieťaťa má psychické problémy, ktoré sa prejavujú neprimeranou až absurdnou formou vyznávania náboženstva, čítania a citovania Biblie, pričom matka maloletej aj svoje konanie podriaďuje svojej predstave tohto učenia, keď o. i. otca maloletej považuje za „bohorúhača“, „satana“ a podobne. Podľa vyjadrenia otca ho má maloletá rada, majú medzi sebou dobrý vzťah, dokáže sa o dcéru postarať a zabezpečiť ju citovo i materiálne. V súčasnosti platí maloletej náklady spojené s návštevou materskej školy, výživné vo výške 250 eur ako aj iné náklady, pričom matka vzhľadom na svoj nízky príjem nedokáže zabezpečiť uspokojenie potrieb maloletej.

Napadnutým uznesením zo dňa 10. februára 2014, č. k. 13P/165/2012-381 (ďalej tiež len „druhé uznesenie“) súd prvého stupňa vo výroku v bode I/ nariadil predbežné opatrenie, ktorým uložil matke maloletej povinnosť odovzdať maloletú do starostlivosti jej otca až do právoplatného skončenia konania o úpravu práv a povinností k mal. dieťaťu a vo výroku v bode II/ zrušil uznesenie Okresného súdu Galanta zo dňa 30. apríla 2013 č. k. 13P/165/2012-188 (t. j. prvé uznesenie). Toto svoje rozhodnutie súd prvého stupňa odôvodnil právne § 102 ods. 1, § 75 ods. 1, ods. 2, ods. 5, ods. 6, ods. 8 a § 76 ods. 1 O. s. p. a vecne stotožnením sa s návrhom otca na nariadenie predbežného opatrenia zo dňa 5. februára 2014, ktorým sa otec maloletej teraz už domáhal toho, aby súd uložil matke maloletej povinnosť odovzdať maloletú do jeho starostlivosti, čo odôvodnil ohrozením života a zdravia maloletej, nakoľko matka jej nevie zabezpečiť riadne bývanie ani stabilitu rodinného prostredia, neustále mení svoje bydlisko a z posledného bydliska u jeho tety Ing. F. L. sa odsťahovala kvôli konfliktom koncom januára 2014. Otec zároveň uviedol, že na zabezpečenie starostlivosti o maloletú má vytvorené vhodné podmienky, má ju rád a záleží mu na nej. Okresný súd mal z návrhu otca na nariadenie predbežného opatrenia, z obsahu listín, ktoré sa v spise nachádzajú a z konania o spôsobilosti matky na právne úkony za osvedčené, že je tu dôvod na ďalšiu dočasnú úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k mal. dieťaťu, a to aj napriek tomu, že uznesením tunajšieho súdu zo dňa 30. apríla 2013, č. k. 13P/165/2012-188 bola maloletá dočasne zverená do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov (ktoré rozhodnutie doposiaľ nie je právoplatné, pričom sa ani nerealizuje). Súd prvého stupňa ďalej uviedol, že matka maloletej pravdepodobne trpí duševnou poruchou, ktorá v poslednom období vyústila až do destabilizácie výchovného prostredia, čo má negatívny vplyv na správanie sa a prežívanie maloletej, v ktorom smere boli súdu signalizované viaceré podozrenia. Otec maloletej má naopak vytvorené vhodné podmienky na zabezpečenie starostlivosti o dieťa, a to bytové, finančné ako i osobnostné. Otec maloletej žije v Obci R. M. F. v rodinnom dome, ktorého je vlastníkom a v obci má dobrú povesť. Otec je riadne zamestnaný a zo zamestnania dosahuje stály príjem. Keďže otec maloletej má o svoju dcéru záujem dlhodobo a vo vykonávaní starostlivosti mu nebráni žiadna prekážka, okresný súd nariadil matke, v ktorej sfére sa momentálne maloletá nachádza, aby ju odovzdala do starostlivosti otca, a to až do právoplatného skončenia konania vo veci samej. Rozhodnutie vo výroku v bode II/ potom súd prvého stupňa odôvodnil potrebou zrušenia predchádzajúceho predbežného opatrenia, keďže dve úpravy (dvoma predbežnými opatreniami) nemôžu popri sebe existovať.

Napadnutým uznesením zo dňa 10. júla 2013, č. k. 13P/165/2012-280 (ďalej tiež len „tretie uznesenie“) súd prvého stupňa vo výroku v bode I/ zmenil uznesenie Okresného súdu Galanta zo dňa 13. novembra 2012, č. k. 13P/165/2012-97 v časti týkajúcej sa osoby znalca, a to tak, že za znalca z odboru zdravotníctvo, odvetvie psychiatria ustanovil MUDr. Mária Straku, miesto výkonu činnosti NZZ, Psychiatrická ambulancia, Šafárikova 49, Galanta, ktorému uložil povinnosť, aby podal písomne do 60 dní od doručenia spisu znalecký posudok v štyroch rovnopisoch. Vo výroku v bode tretieho uznesenia II/ uložil otcovi maloletej povinnosť v lehote do 3 dní od doručenia tohto uznesenia zaplatiť preddavok na znalecké dokazovanie na účet tunajšieho súdu vo výške 350 eur a vo výroku v bode III/ vyslovil, že v ostatnej časti zostáva uznesenie zo dňa 13. novembra 2012, č. k. 13P/165/2012-97 nezmenené. Toto svoje rozhodnutie odôvodnil právne § 127 ods. 1, § 141 ods. 1 O. s. p., § 12 ods. 2 písm. e) zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch v platnom a § 2 písm. a), b), c) zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov a vecne potrebou zmeny jeho predchádzajúceho uznesenia o nariadení znaleckého dokazovania v časti ustanovenia osoby znalca z toho dôvodu, že v uznesení zo dňa 13. novembra 2012, č. k. 13P/165/2012-97 ustanovená

znalkyňa MUDr. Klaudia Čápková súdu oznámila, že z dôvodu pracovnej zaneprázdnenosti nie je možné, aby vypracovala znalecký posudok v stanovenom termíne, čím využila možnosť odmietnuť vykonať znalecký úkon v zmysle § 12 ods. 2 písm. e) zákona č. 382/2004 Z. z. Preto okresný súd ustanovil v danej veci iného znalca z odboru zdravotníctvo, odvetvie psychiatria, ktorého povinnosťou bude zodpovedať vo vypracovanom znaleckom posudku súdom zadané úlohy uvedené v uznesení zo dňa 13. novembra 2012, č. k. 13P/165/2012-97. Nakoľko potom Krajský súd v Trnave, ako odvolací súd, uznesením zo dňa 9. mája 2013, č. k. 10CoP/15/2013-185 (resp. v súčasnosti už č. I. 197) uznesenie súdu prvého stupňa zo dňa 13. novembra 2012, č. k. 13P/165/2012-97 v napadnutej časti týkajúcej sa preddavkovej povinnosti matky i otca maloletého dieťaťa na trovy spojené so znaleckým dokazovaním zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie, súd prvého stupňa znova pristúpil k preskúmvaniu možnosti uloženia preddavkovej povinnosti rodičom maloletej a dospel k názoru, že matke maloletej povinnosť zaplatiť preddavok uložiť nemožno z dôvodu jej nízkeho príjmu predstavujúceho približne sumu životného minima jednej fyzickej plnoletej osoby (tá je poberateľkou invalidného dôchodku vo výške 173,30 eur mesačne a rodinných prídavkov na maloleté dieťa vo výške 23,10 eur mesačne), čím spĺňa podmienky oslobodenia od súdnych poplatkov a súčasne nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Preto povinnosť zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania vo výške 350 eur uložil okresný súd iba otcovi maloletej, ktorého priemerný mesačný príjem činí 706,64 eur (t. j. 3,6 násobok sumy životného minima na jednu plnoletú fyzickú osobu).

Proti prvému a druhému uzneseniu podala odvolanie matka maloletej so zrejším návrhom na ich zmenu a zamietnutie oboch návrhov otca na nariadenie predbežného opatrenia tak vo vzťahu k striedavej starostlivosti ako aj vo vzťahu k povinnosti matky maloletej túto otcovi odovzdať. Z jej strany tak šlo o odvolanie voči prvému uzneseniu vcelku a proti druhému uzneseniu v časti nariadenia predbežného opatrenia, keď výrok v bode II/ druhého uznesenia (o zrušení prvého uznesenia) ňou napadnutý nebol, a preto v tejto časti nadobudlo druhé uznesenie aj právoplatnosť. V oboch svojich odvolaniach (t. j. voči prvému uzneseniu v odvolaní a jeho doplnení nachádzajúcich sa na č. I. 191-195 a č. I. 261-262 a voči druhému uzneseniu v odvolaní nachádzajúcom sa na č. I. 391-409, resp. 416-439) dôvodila predovšetkým nezodpovednosťou otca maloletej, jeho nemorálnym a vulgárnym správaním, jeho alkoholizmom ako i zlou povestou, jej ponižovaním z jeho strany ešte v čase ich spolužitia a celkovým zlým vplyvom jeho osoby ako aj jeho príbuzných na maloletú, čo je v rozpore s kresťanskou vierou. V odvolaní voči druhému uzneseniu navyše uviedla, že o strechu nad hlavou prišla kvôli nemu. Matka sa vo svojich (vyššie označených) podaniach nevyhla ani útokom na súd, o. i. značne nevhodným označeniam vec prejednávajúcej sudkyne či konštatovaniu o podľa jej názoru nehodnom zastávaní súdnej stoličky.

Proti tretiemu uzneseniu podal odvolanie len otec maloletej so zrejším návrhom na jeho zrušenie. Dôvodil predovšetkým tým, že on nežiadal znalecké dokazovanie, keďže matka maloletej je dlhodobo v starostlivosti svojho ošetrojúceho lekára MUDr. S., ktorý najlepšie pozná jej stav. Sumu 350 eur si nemôže dovoliť zaplatiť, nakoľko mesačne prispieva na výživu maloletej sumou 300 eur, spláca tri pôžičky, ktoré si musel vziať kvôli dlhotrvajúcim súdnym prietahom a zvyšné peniaze potrebuje na vlastné živobytie.

Kolíznym opatrovníkom sa vyjadril k obidvom odvolaniam matky maloletej (voči uzneseniam o nariadení predbežného opatrenia). Tak prvé ako neskôr aj druhé uznesenie súdu prvého stupňa navrhol potvrdiť pre stotožnenie sa s ich závermi, ktoré v čase vydania prvého uznesenia boli a v čase vydania druhého uznesenia sú v záujme maloletej. V čase vydania prvého uznesenia totiž považoval za správne dočasné nariadenie striedavej starostlivosti a v čase vydania druhého uznesenia uloženie matke maloletej povinnosti odovzdať maloletú do starostlivosti otca, nakoľko tu došlo medzičasom k zmene situácie, ktorú okresný súd podľa kolízneho opatrovníka opätovne správne posúdil. Kolízny opatrovník pritom uviedol, že otec maloletej si vyživovaciu povinnosť v zmysle dohody medzi ním a matkou maloletej zo dňa 19. júla 2011 plní riadne a dokonca v miere prevyšujúcej dohodnutú sumu 250 eur mesačne, a to aj napriek tomu, že dohodnutá výška výživného nezodpovedá jeho mesačným príjmom. V súčasnosti otec prispieva na výživu maloletej sumou približne 300 eur mesačne a má záujem maloletú zabezpečiť po materiálnej stránke. Je v riadnom pracovnom pomere a jeho bytové pomery sú vhodné pre výkon starostlivosti o maloletú, ktorá by navyše mohla navštevovať tú istú materskú škôlku ako doteraz. O maloletú prejavuje jej otec záujem dlhodobo. V susedstve otca bývajú jeho rodičia, ktorí prejavujú ochotu mu byť pri výchove

dieťaťa nápomocní a o dieťa tiež javia záujem. Povesť otca v obci R. M. F. je aj napriek opačným tvrdeniam matky maloletej dobrá, čo potvrdila opakovane aj pracovníčka príslušného obecného úradu, ktorá uviedla, že otec maloletej nebol priestupkovo riešený a alkoholické nápoje nepožíva. Na druhej strane matka maloletej má príjem len z invalidného dôchodku a prídavku na dieťa, pričom sama má ďalšie dve vyživovacie povinnosti a je proti nej vedených viacero exekučných konaní. Je psychiatricky liečená a jej správanie a vyjadrenia sú pod silným vplyvom náboženskej ideológie. O maloletú je po materiálnej stránke postarané, to ale najmä z dôvodu finančnej podpory zo strany jej otca, bez ktorej by mala matka maloletej pravdepodobne existenčné problémy. Kolízny opatrovník vyslovil ale pochybnosti o riadnom zabezpečení duševnej stránky maloletej a jej blaha, v súvislosti s čím poukázal na to, že spôsobilosť matky sa o dcéru riadne postarať bude zisťovaná súdnym znalcom tak v tomto konaní ako i v konaní o pozbavenie spôsobilosti na právne úkony matky maloletej vedenom taktiež na Okresnom súde Galanta. Kolízny opatrovník vo svojom druhom vyjadrení uviedol, že styk otca s maloletou sa vôbec nerealizuje pre odmietavý postoj matky, pričom práve starostlivosťou otca o maloletú by boli potreby maloletej riadne napĺňané, keďže prvoradá je naplnenie cieľa výchovy, t. j. aby dieťa vyrástlo na psychosociálne zdravú produktívnu osobnosť s pozitívnou hodnotovou orientáciou.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O. s. p.) po zistení, že odvolania podali včas oprávnené osoby - účastníci konania (§ 201 a § 204 ods. 1 O. s. p.) proti rozhodnutiam, proti ktorým je opravný prostriedok prípustný (§ 201 a § 202 O. s. p.) postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (pretože tu nešlo o vec samu a ani o žiaden zákonom ustanovený prípad potreby prejednávania aj takejto veci na pojednávaní odvolacieho súdu - § 214 ods. 2 O. s. p.), bez ohľadu na rozsah a dôvody odvolaní (§ 212 ods. 2 písm. a/ 1 O. s. p. a § 81 ods. 1 O. s. p.) preskúmal vec odvolania matky proti prvému uzneseniu ako celku a proti druhému uzneseniu v napadnutej časti nariadenia predbežného opatrenia a vec odvolania otca proti tretiemu uzneseniu v napadnutej časti týkajúcej sa preddavkovej povinnosti, a dospel k záveru, že odvolanie matky proti druhému uzneseniu nie je dôvodné a druhé uznesenie v ňou napadnutej časti nariadenia predbežného opatrenia je vecne správne a je potrebné ho potvrdiť (§ 219 ods. 1 a 2 O. s. p.), to za súčasnej potreby odmietnutia odvolania matky proti prvému uzneseniu z nižšie zmienených dôvodov (§ 218 ods. 1 písm. e/ O. s. p.), pričom odvolanie otca proti tretiemu uzneseniu v časti týkajúcej sa preddavkovej povinnosti otca za opodstatnené považovať možno a toto uznesenie je preto potrebné v ním napadnutej časti zrušiť (§ 221 ods. 1 O. s. p.).

Odvolací súd v prvom rade pristúpil k preskúmvaniu druhého uznesenia a odvolania matky voči nemu v časti nariadenia predbežného opatrenia, pričom tu nezistil žiaden zákonný dôvod, pre ktorý by sa nemal stotožniť so spôsobom i procesným postupom, akým v napadnutej časti prvého uznesenia súd prvého stupňa rozhodol. Súčasne sa plne stotožnil aj s formou a so spôsobom akým tento konajúci súd napadnuté uznesenie odôvodnil a pre takýmto odôvodnením vypravené uznesenie by preto zo strany odvolacieho súdu zásadne postačovalo len konštatovanie správnosti koncipovania dôvodov zo strany súdu prvého stupňa a odkaz na ne (prvá časť ustanovenia § 219 ods. 2 O. s. p.); odvolací súd však pre úplnosť a potrebu vyporiadania sa i s tzv. odvolacími námietkami matky maloletej považuje za vhodné doplniť (§ 219 ods. 2 O. s. p. in fine) nasledovne:

Z povahy predbežných opatrení a aj úpravy rozhodovania o nich vrátane konaní súdov predchádzajúcich príslušnému rozhodnutiu v základnom predpise občianskeho procesného práva (v O. s. p.) je zrejmé, že zákonom ustanovenou podmienkou na vydanie predbežného opatrenia je potreba dočasnej úpravy pomerov účastníkov do toho času, než tieto budú upravené konečným rozhodnutím. Takáto potreba je daná naliehavosťou situácie, v ktorej vyčkávanie až na konečné rozhodnutie (vydané po riadne vykonanom dokazovaní) nemusí byť únosným, pretože by tu práve očakateľné zdržanie spôsobené potrebou zachovania všetkých (o. i. procesných) postupov v konaní o veci mohlo viesť k ujme, ktorú by neskôr šlo len ťažko (ak vôbec) odvrátiť. Takýmto záujmom majúcim sa chrániť vo veciach starostlivosti súdu o maloleté deti je potom vytvorenie, resp. za určitých okolností i obnovenie podmienok pre riadny a bezproblémový vývin dieťaťa. Tomuto je na jednej strane podriadená len obmedzená viazanosť súdu v konaniach návrhmi ich účastníkov (čo sa prejavuje v tom, že súd nemusí a často dosť dobre ani nemôže akceptovať práve riešenie problému predostreté tým či oným účastníkom konania, ale je povinný sa v tomto smere riadiť výlučne záujmom dieťaťa na preň čo najoptimálnejšej úpravy - výchovného prostredia a tiež i ďalších s tým súvisiacich otázok), na druhej strane ale i postup pri dokazovaní v takýchto konaniach. Tu totiž súd na rozdiel od tzv. sporového konania (ktoré je ovládané zásadou zodpovednosti

účastníkov za jeho výsledok a kde je tak v značnej miere na procesnej aktivite účastníkov, čo všetko sa v konaní preukáže a s akým výsledkom následne konanie skončí) je povinný i bez návrhu vykonávať všetky dôkazy potrebné na riadne objasnenie skutkového stavu bez ohľadu na to, či ich účastníci navrhli alebo či v tomto smere ostali naopak celkom nečinnými (dôvod ktorého počínania je niekedy celkom zrejмый).

Napriek už zhora uvedenému však práve v konaniach zahájitelných i bez návrhu (do ktorej skupiny patrí i pomerne početná skupina konaní vo veciach starostlivosti súdov o maloleté deti a aj konkrétne konanie v prejednávanej veci) treba vidieť nezanedbateľné rozdiely medzi konaním vo veci a konaním o predbežnom opatrení. I keď v konaní o predbežnom opatrení (na rozdiel od konania vo veci samej) postačuje pre vydanie rozhodnutia i len osvedčenie skutočností preň významných (v konaní o veci je naopak potrebným preukázanie a to spôsobom vlastným dôkaznému konaniu, teda bezpečne - rozumej spôsobom nevzbudzujúcim odôvodnené pochybnosti), táto pomyselná výhoda (z pohľadu navrhovateľa predbežného opatrenia, ktorý tak predbežne nemusí podstupovať „martýrium“ dokazovania) však má aj svoj rub, ktorým je relatívne zvýšená miera zodpovednosti navrhovateľa predbežného opatrenia najmä za osvedčenie nevyhnutnosti navrhovanej dočasnej úpravy pomerov. Je to tak i preto, že krátkosť zákonom ustanovenej lehoty na vydanie predbežného opatrenia na základe návrhu účastníka všeobecne (30 dní od doručenia návrhu podľa § 75 ods. 4 O. s. p., resp. v odvolacom konaní od predloženia veci odvolaciemu súdu podľa § 217 ods. 1 vety prvej a druhej O. s. p.) a špecificky aj v konaniach sledujúcich premiestnenie maloletého dieťaťa z jeho doterajšieho výchovného prostredia do prostredia iného (tu len 7 dní od doručenia riadneho návrhu podľa § 75 ods. 5 vety prvej a § 76 ods. 1 písm. b/ O. s. p., resp. v odvolacom konaní opäť od predloženia veci podľa § 217 ods. 1 vety prvej pred bodkočiarkou O. s. p.; pričom práve o takéto „zrýchlené“ konanie malo ísť na základe návrhu otca aj v tejto veci) prakticky vylučuje akékoľvek podstatnejšie vloženie sa súdu do problému než to, že sa overí spoľahlivosť navrhovateľom predložených podkladov a ich dostatočnosť pre navrhované riešenie. Tým sa práve konanie o predbežnom opatrení vydávanom na návrh v konaniach zahájitelných i bez návrhu líši nielen od konania vo veci (kde vykonávanie dokazovania súdom bez ohľadu na aktivitu účastníkov spravidla poskytuje dostatočný priestor pre zistenie všetkých rozhodujúcich skutočností), ale aj od konania o prípadnom predbežnom opatrení vydanom bez návrhu samotným súdom, v ktorom sa lehoty zhora neuplatnia (v tejto súv. por. i § 102 ods. 2 O. s. p.).

Pri nazeraní na prejednávanú vec aj z tohto uhla pohľadu potom kľúčovým bolo, že tu (t. j. v prípade druhého uznesenia) aj reálne došlo k celkom dostatočnému osvedčeniu navrhovanej dočasnej úpravy pomerov (o potrebe odovzdania dieťaťa do starostlivosti otca) a pre rozhodovanie súdu o predbežnej zmene úpravy výkonu rodičovských práv a povinností (v časti zabezpečenia stabilného výchovného prostredia maloletej aspoň do tej miery, do akej to umožňuje povaha konania o predbežnom opatrení) najvýznamnejším bolo, že tu boli podstatné okolnosti spochybňujúce výchovnú spôsobilosť matky, a preto bol správny názor súdu prvého stupňa, podľa ktorého aktuálny stav veci (teda spoluzitíe maloletej s jej matkou) bolo nevyhnutné zmeniť.

Podľa § 74 O. s. p. pred začatím konania môže súd nariadiť predbežné opatrenie, ak je potrebné, aby dočasne boli upravené pomery účastníkov, alebo ak je obava, že by výkon súdneho rozhodnutia bol ohrozený.

Podľa § 76 ods. 1 písm. b/ O. s. p. predbežným opatrením môže súd nariadiť účastníkovi, aby odovzdal dieťa do starostlivosti druhého z rodičov alebo do starostlivosti toho, koho označí súd, alebo do striedavej osobnej starostlivosti.

Podľa § 28 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších zmien a doplnení (ďalej len „ZoR“) súčasťou rodičovských práv a povinností sú najmä

- a) sústavná a dôsledná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývoj maloletého dieťaťa,
- b) zastupovanie maloletého dieťaťa,

c) správa majetku maloletého dieťaťa.

Podľa § 36 ods. 1 ZoR rodičia maloletého dieťaťa, ktorí spolu nežijú, môžu sa kedykoľvek dohodnúť o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností. Ak sa nedohodnú, súd môže aj bez návrhu upraviť výkon ich rodičovských práv a povinností, najmä určí, ktorému z rodičov zverí maloleté dieťa do osobnej starostlivosti. Ustanovenia § 24, § 25 a 26 sa použijú primerane.

Podľa § 24 ods. 4 ZoR súd pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností alebo pri schvaľovaní dohody rodičov rešpektuje právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom a vždy prihliadne na záujem maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby, vývinové potreby, stabilitu budúceho výchovného prostredia a ku schopnosti rodiča dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o dieťa s druhým rodičom. Súd dbá, aby bolo rešpektované právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov a aby bolo rešpektované právo dieťaťa na udržiavanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvomi rodičmi.

Ak je konanie rodiča, ktorý má dieťa v osobnej starostlivosti, v rozpore so záujmom dieťaťa (a tak je to aj vtedy, ak je toto konanie len prejavom svojvôle a prehliadania významu spoluúčasti druhého rodiča na výchove dieťaťa), súd vždy uváži, či nie sú splnené podmienky na prípadnú zmenu výchovného prostredia maloletého dieťaťa. Nie je pritom bezvýznamné, že bezdôvodné bránenie maloletému dieťaťu v styku s rodičom, ktorému nebolo zverené do osobnej starostlivosti, sa pokladá za výrazný nedostatok vo výchove maloletého dieťaťa, ktorý môže ohroziť vývoj osobnosti dieťaťa v citovej a charakterovej oblasti. Prípadný odmietavý postoj rodiča, ktorý má maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti, k umožňovaniu styku dieťaťa s druhým rodičom však nie je a ani nemôže byť rozhodujúcou okolnosťou odôvodňujúcou obmedzenie alebo dokonca zákaz styku dieťaťa s druhým rodičom a môže len zdôrazňovať naliehavú potrebu náležitého zistenia skutočného stavu veci, prípadne aj v spolupráci s odborníkmi (v takýchto prípadoch treba okrem iného aj zisťovať, ako prebiehal styk maloletého dieťaťa s týmto rodičom v minulosti, pokiaľ druhý rodič styk niekedy umožňoval, a ako tento styk pôsobil na maloleté dieťa - porovnaj s R 96/1967). Súd pri rozhodovaní o zverení dieťaťa do osobnej starostlivosti by ale mal okrem iného prihliadať aj na schopnosť rodiča dohodnúť sa na výchove dieťaťa s druhým rodičom a musí teda zisťovať, ktorý z rodičov poskytuje, alebo je predpoklad, že bude poskytovať, druhému rodičovi väčší priestor na výchovu dieťaťa (ako sa uvádza v stanovisku Ústavného súdu Českej republiky uvedenom v jeho rozhodnutí I. ÚS 48/04 zo dňa 25. januára 2005, záujmom dieťaťa je nepochybne, aby bolo v starostlivosti toho z rodičov, ktorý uznáva rolu a dôležitosť druhého rodiča v živote dieťaťa a je presvedčený, že aj ten druhý je dobrým rodičom).

V prejednávanej veci potom obsah spisu i s prihliadnutím na dĺžku konania (ktoré začalo už 24. mája 2012) poskytoval dostatok informácií, aby si súd mohol vytvoriť obraz o opodstatnenosti otcom navrhovaného predbežného opatrenia (v poslednom znení žiadajúceho zverenie maloletej do jeho starostlivosti, resp. odovzdanie maloletej jej matkou jeho osobe). Ten (okresný súd) tak aj učinil a zistil, že matka má psychické problémy spočívajúce v neprimeranej až absurdnej forme vyznávania náboženstva, je v liečbe psychiatra MUDr. S., no dodržiavanie liečby z jej strany je sporné, čo sa následne prejavuje na jej správaní ako aj v obsahu jej podaní adresovaných súdu, prezidentovi SR, ministrom spravodlivosti, arcibiskupovi a pod. Hoci potom kolízny opatrovník uviedol, že o dcéru je materiálne postarané, je to tak najmä z dôvodu značnej finančnej podpory otca (cca 300 eur mesačne), keďže matka má príjem na hranici životného minima, pričom má ďalšie dve vyživovacie povinnosti a sú voči nej vedené i viaceré exekúcie. Kolízny opatrovník ale vyslovil pochybnosti o riadnom zabezpečení duševnej stránky maloletej a jej blaha a tieto pochybnosti len zvýraznili skutočnosti, ktoré nastali v posledných mesiacoch, keď matka prišla v exekúcii o byt a z toho dôvodu často mení i s maloletou pobyt, často nepredvídateľne a v závislosti od ochoty ľudí, ktorí jej pomáhajú (o. i. tety otca maloletej). Otcovi maloletej v styku s dcérou i naďalej zabraňuje, no ten aj napriek tomu na výživu maloletej prispieva. V konaní sa zároveň dosiaľ nepotvrdili jej útoky na status a negatívne správanie navrhovateľa predbežného opatrenia a jeho rodiny. Nakoľko potom otec maloletej prejavuje o dcéru záujem dlhodobo, dlhodobo si plní i vyživovaciu povinnosť, má v obci dobrú povesť (vyjadrenie kolízneho opatrovníka a príslušného obecného úradu), má stále zamestnanie a príjem a v neposlednom rade vhodné podmienky v dome na výchovu maloletého dieťaťa (skutočnosť opakovane potvrdená kolíznym opatrovníkom),

odovzdanie maloletej do jeho starostlivosti možno považovať za riešenie, ktorým bude zabezpečená stabilita výchovného prostredia maloletej.

Keďže takto bolo dostatočne osvedčené (o. i. vyjadrením opatrovníka maloletej), že u matky momentálne nie sú vytvorené priaznivé podmienky pre vývoj maloletej a matka opakovane bezdôvodne a zámerne neumožňuje otcovi styk s ňou, bolo potrebné v záujme maloletej pristúpiť k predbežnej dočasnej zmene pôvodnej úpravy práv a povinností rodičov k maloletej jej odovzdaním do starostlivosti otca. Odvolací súd zdôrazňuje, že ide iba o predbežnú úpravu, vo veci samej je potrebné urýchlene vykonať dokazovanie a aj v priebehu konania sledovať dôsledne vývoj vzťahov medzi rodičmi a najmä zisťovať po aklimatizácii maloletej u otca jej stanovisko ako i stanovisko kolízneho opatrovníka k otázke výkonu starostlivosti otca o maloletú.

Po oboznámení sa s vyjadreniami účastníkov konania a s predloženými listinnými dôkazmi sa tak odvolací súd, napriek opačnému názoru odvolateľky, stotožnil so závermi súdu prvého stupňa o osvedčení vyššie spomínaných základných skutočností potrebných pre záver o pravdepodobnosti uplatneného nároku, ktorému sa má poskytnúť predbežná ochrana a taktiež osvedčení, že tu je nebezpečenstvo bezprostrednej hrozacej ujmy, a preto o odvolaní proti druhému uzneseniu bolo rozhodnuté spôsobom uvedeným v prvej vete výroku tohto uznesenia odvolacieho súdu, teda jeho potvrdením v napadnutej časti nariadenia predbežného opatrenia.

Podľa § 219 ods. 1 a 2 O. s. p. odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Nakoľko potom matka maloletej odvolaním nenapadla výrok v bode II/ druhého uznesenia (o zrušení prvého uznesenia), uznesenie súdu prvého stupňa v tejto časti už nadobudlo právoplatnosť. Ak teda došlo výrokom v bode II/ druhého uznesenia k právoplatnému zrušeniu prvého uznesenia (ako celku, keďže to pozostáva len z jedného výroku o nariadení predbežného opatrenia), odvolaciemu súdu neostávalo iné ako odvolanie voči prvému uzneseniu v zmysle § 218 ods. 1 písm. e/ O. s. p. odmietnuť z dôvodu zániku prvého uznesenia ešte pred terajším predložením veci odvolaciemu súdu na rozhodnutie.

Podľa § 218 ods. 1 písm. e/ O. s. p. odvolací súd odmietne odvolanie, ak rozhodnutie napadnuté odvolaním zaniklo inak.

Následne odvolací súd pristúpil k preskúmvaniu tretieho uznesenia, ktoré bolo v časti týkajúcej sa preddavkovej povinnosti otca napadnuté odvolaním otca.

Podľa § 141 ods. 1 O. s. p. súd môže uložiť účastníkovi, u ktorého nie sú podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov, aby zložil preddavok na trovy dôkazu, ktorý navrhol alebo ktorý nariadil súd o skutočnostiach ním uvedených alebo v jeho záujme. Podľa odseku 2 rovnakého ustanovenia potom trovy dôkazov, ktoré nie sú kryté preddavkom, ako aj hotové výdavky ustanoveného zástupcu, ktorý nie je advokátom, a trovy spojené s tým, že účastník koná vo svojej materčine alebo v jazyku, ktorému rozumie (§ 18), platí štát.

Vychádzajúc z obsahu takéhoto ustanovenia (čiastočne a to čo do jeho odseku 1 citovaného už súdom prvého stupňa) predpokladom uloženia preddavkovej povinnosti účastníkovi je okrem neexistencie podmienok pre oslobodenie účastníka od súdnych poplatkov aj navrhnutie dôkazu účastníkom dotknutým ukladaním mu preddavkovej povinnosti alebo aspoň nariadenie dôkazu vyžadujúceho si zloženie preddavku buď o skutočnostiach uvedených dotknutým účastníkom alebo v jeho záujme. I za splnenia oboch takýchto podmienok však závisí od okolností konkrétneho prípadu, či pristúpenie k uloženiu preddavkovej povinnosti bude namieste (nakoľko zákon v príslušnom ustanovení vymedzuje len možnosť a nie aj povinnosť súdu rozhodnúť spôsobom tam uvedeným). Z hľadiska voľby medzi

uložením a neuložením preddavkovej povinnosti potom rozhodujúcou je predovšetkým nákladnosť dôkazu majúceho sa vykonať a tiež to, či tu jestvuje reálne riziko, že trovy dôkazov bude vo výraznejšej miere musieť prinajmenšom po istý čas znášať štát (tak, že trovy nekryté preddavkom bude musieť zaplatiť sám a až následne získať náhradu postupom podľa ust. § 148 ods. 1 O. s. p.).

Hoci v prejednávanej veci nevznikol dôvod spochybňovať záver súdu prvého stupňa o neexistencii podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov na strane otca, nemožno považovať za splnenú ďalšiu podmienku potrebnú pre uloženie preddavkovej povinnosti spočívajúcu v navrhnutí dôkazu dotknutým účastníkom alebo v nariadení dôkazu buď o skutočnostiach uvedených dotknutým účastníkom alebo o skutočnostiach, ktoré sú v jeho záujme. Nosné veci potrebné pre posúdenie výchovnej spôsobilosti matky maloletej sú totiž už zrejmé z obsahu spisu a nariadené znalecké dokazovanie nie je o skutočnostiach ním tvrdených, keďže otec v priebehu konania len vyvodzoval skutočnosti zo správania a postojov matky maloletej, ktorá má psychické problémy vyžadujúce si dlhodobú liečbu, čo v konaní sporné nie je a predmetom znaleckého dokazovania v tomto konaní je („len“) posúdenie vplyvu týchto zdravotných problémov na jej spôsobilosť sa o dieťa riadne starať. Samotné znalecké dokazovanie bolo navyše nariadené na podnet kolízneho opatrovníka a nie na základe podnetu či návrhu jedného z rodičov maloletej (viď vyjadrenie kolízneho opatrovníka na pojednávaní konanom dňa 8. novembra 2012 z č. I. 96).

Za takéhoto stavu mal odvolací súd za to, že na zotrvaní na preddavkovej povinnosti otca maloletej neexistoval žiaden legitímny dôvod a vedený týmito úvahami preto podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O. s. p. došlo k jednoduchému zrušeniu tretieho uznesenia v napadnutej časti týkajúcej sa preddavkovej povinnosti otca (bez potreby náhrady zrušenej časti rozhodnutia iným rozhodnutím súdu).

O trovách konania potom odvolací súd (obdobne ako pred ním už súd prvého stupňa) nerozhodoval, nakoľko tu okrem zásadnej možnosti rozhodovania o trovách predbežného opatrenia až v rámci rozhodnutia o veci (§ 145 O. s. p.) šlo o konanie zahájiteľné aj bez návrhu, v ktorom právo na náhradu trov konania účastníkov nevzniká zo zákona (podľa bezvýnimočného pravidla zakotveného v ustanovení § 146 ods. 1 písm. a/ O. s. p.). Súd prvého stupňa ani odvolací súd by preto nemohol o takejto otázke rozhodnúť inak než prevzatím zákonnej úpravy, takže by tu o rozhodovanie ani nešlo (tým je len výber medzi aspoň dvoma do úvahy prichádzajúcimi možnosťami) a preto takúto zdanlivú nezvyčajnosť (nerozhodovanie o trovách) postačovalo vysvetliť len v odôvodnení rozhodnutia (ako to práve teraz urobil i tunajší súd).

Toto uznesenie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0, čiže jednomyseľne (§ 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.